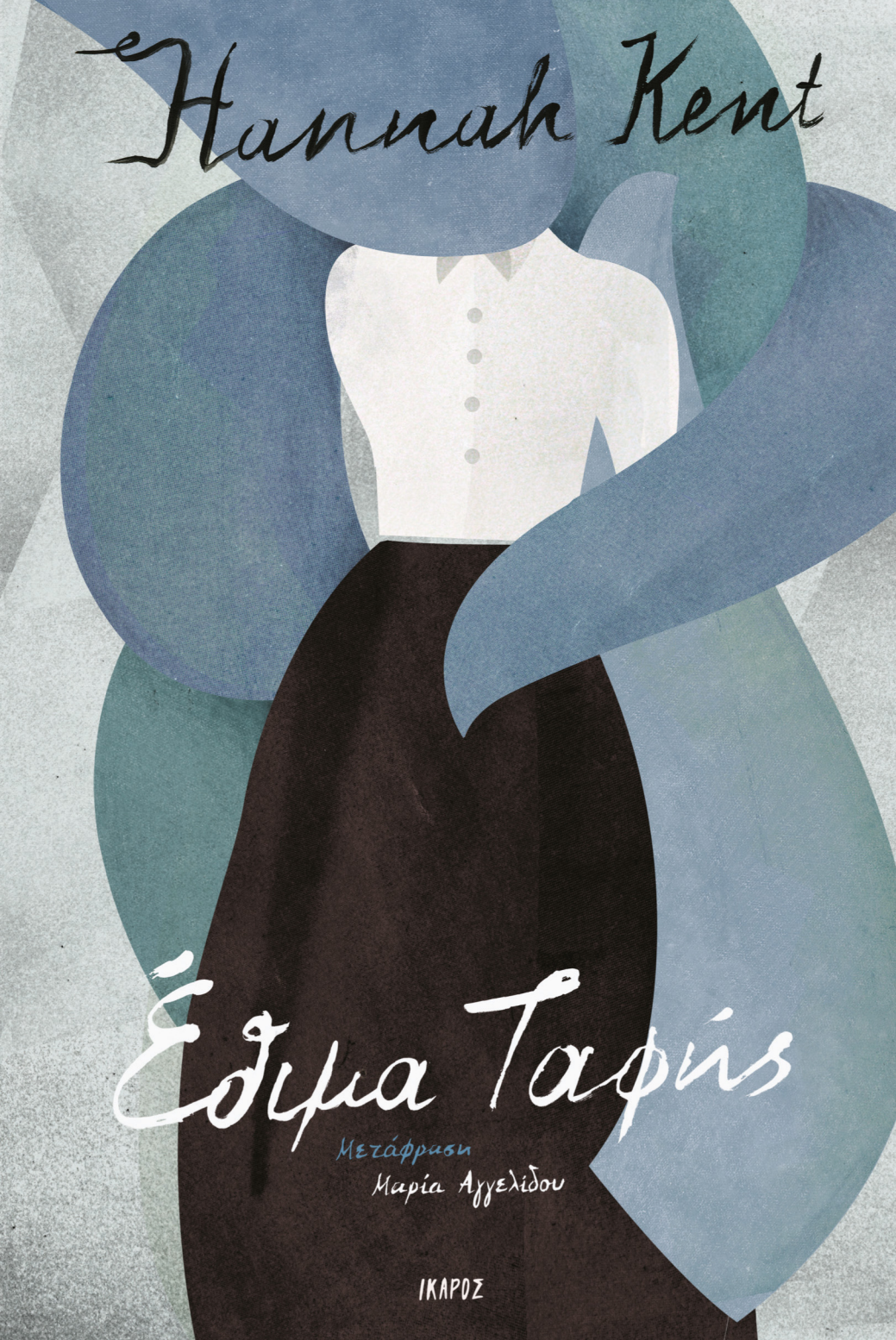

Hannah Kent

Έξιμα Ταφής

Μετάφραση

Μαρία Αγγελίδου

ΙΚΑΡΟΣ

ΕΘΙΜΑ ΤΑΦΗΣ

Τίτλος πρωτοτύπου: *Burial Rites*

© Hannah Kent, 2013

© για την ελληνική έκδοση Εκδόσεις Ίκαρος, 2014

Μετάφραση από τα αγγλικά: Μαρία Αγγελίδου

Τυπογραφική επιμέλεια: Ελευθερία Κοψιδά

Σχεδιασμός – Εικονογράφηση εξωφύλλου:

Χρήστος Κούρτογλου – Indyvisuals Collective

Στοιχειοθεσία – Σελιδοποίηση: Εκδόσεις Ίκαρος

Εκτύπωση: Φωτόλιο & Τύπικον Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

Βιβλιοδεσία: Ι. Μπουντάς – Π. Βασιλειάδης Ο.Ε.

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2014

ISBN 978-960-572-038-4

Hannah Kent

ΕΘΙΜΑ ΤΑΦΗΣ

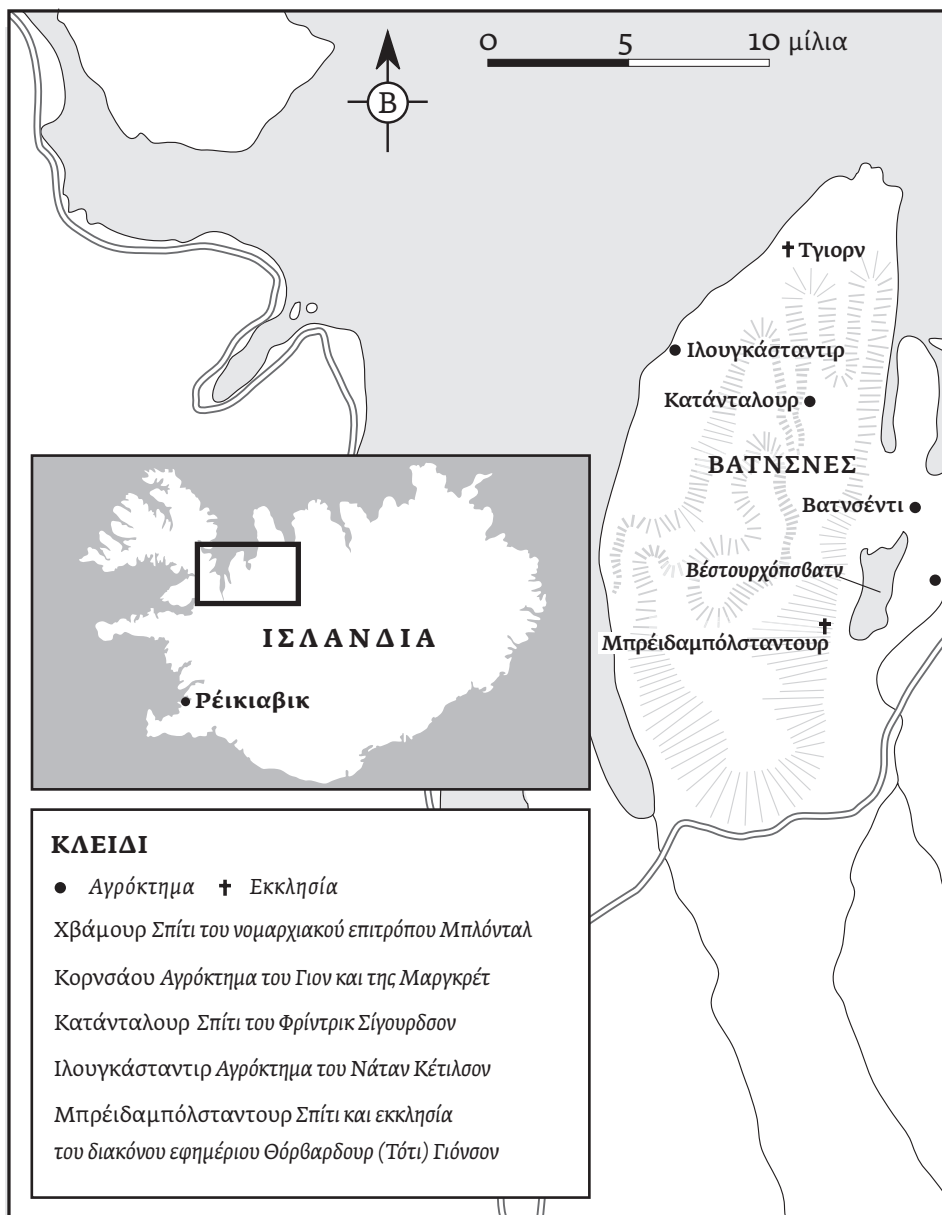
Μετάφραση
Μαρία Αγγελίδου

ΙΚΑΡΟΣ

Στους γονείς μου

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΙΣΛΑΝΔΙΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Οι Ισλανδοί χρησιμοποιούν παραδοσιακά ένα πατρωνυμικό σύστημα: το επώνυμο ενός παιδιού σχηματίζεται από το όνομα του πατέρα του με την προσθήκη της κατάληξης -σον ή -ντότιρ. Άγκνες Μάγκνουσοντότιρ σημαίνει, λοιπόν, κυριολεκτικά «Άγκνες, κόρη του Μάγκνους». Το σύστημα αυτό είναι η αιτία που πολλά άτομα στην Ισλανδία, μέλη της ίδιας οικογένειας, έχουν διαφορετικό επώνυμο.

ΗΜΟΥΝ ΧΕΙΡΟΤΕΡΟΣ ΓΙ' ΑΥΤΟΝ ΠΟΥ ΑΓΑΠΟΥΣΑ ΠΙΟ ΠΟΛΥ

ΛΑΞΝΤΕΛΑ ΣΑΓΚΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είπαν ότι πρέπει να πεθάνω. Είπαν ότι έκλεψα την ανάσα άλλων ανθρώπων και τώρα πρέπει κι αυτοί να κλέψουν τη δική μου. Φαντάζομαι, λοιπόν, πως είμαστε όλοι φλόγες κεριών που φέγγουν θαμπά, τρεμοσβήνουν στο σκοτάδι και στο φύσημα του αέρα, και μέσα στην ησυχία της κάμαρας ακούω βήματα, βήματα τρομερά που έρχονται, έρχονται να με σβήσουν και να διώξουν τη ζωή μου μακριά από μένα σε μια γκρίζα τολύπα καπνού. Θα χαθώ, θα σκορπίσω στον αέρα και στη νύχτα. Θα μας σβήσουν όλους, τον έναν μετά τον άλλον, ώσπου να μείνει μόνο το δικό τους φως, και μ' αυτό να βλέπουν τον εαυτό τους. Πού θα είμαι τότε εγώ;

Ώρες ώρες μου φαίνεται πως το ξαναβλέπω το αγρόκτημα να καίγεται μέσα στο σκοτάδι. Ώρες ώρες νιώθω τον πόνο του χειμώνα βαθιά στα πνευμόνια μου, μου φαίνεται πως βλέπω τις φλόγες να καθρεφτίζονται στον ωκεανό, τι παράξενο το νερό, πώς τρέμει στο φως. Υπήρχε μια στιγμή εκείνη τη νύχτα που γύρισα και κοίταξα πίσω. Κοίταξα πίσω και είδα τη φωτιά, κι αν γλείψω το δέρμα μου, γεύομαι ακόμα το αλάτι. Τον καπνό.

Δεν έκανε πάντα τόσο κρύο.

Ακούω βήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑ

Προκήρυξη

Την 24η Μαρτίου 1828 θα γίνει δημοπρασία στο Ιλουγκά-
σταντιρ. Θα εκποιηθούν τα υπάρχοντα του αγρότη Νά-
ταν Κέτιλσον. Μια αγελάδα, λίγα άλογα, αρκετά πρόβα-
τα, σανά, έπιπλα, μια σέλα, γκέμια, πιάτα και πιατέλες.
Όλα αυτά θα πουληθούν, αν υπάρξουν αξιοπρεπείς προ-
σφορές. Όλα θα δοθούν στον πλειοδότη. Αν ο καιρός είναι
κακός, η δημοπρασία θα αναβληθεί. Θα γίνει την επόμε-
νη μέρα, καιρού επιτρέποντος.

Ο ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ

Μπγιορν Μπλόνταλ

20ή Μαρτίου 1828

Προς τον αιδεσιμότατο εφημέριο Γιόχαν Τόμασον,

Ευχαριστώ την Σεβασμιότητά Σας για την αξιομνημόνευτη επιστολή της 14ης, καθώς και για το ενδιαφέρον σας περί την κηδεία και την ταφή του Πέτουρ Γιόνσον από το Γκέιτσκαρντ, που λέγεται ότι δολοφονήθηκε και κάηκε τη νύχτα μεταξύ 13ης και 14ης τρέχοντος, μαζί με τον Νάταν Κέτιλσον. Τις επιφυλάξεις σχετικά με τον ενταφιασμό των οστών του σε καθαγιασμένο χώμα τις γνωρίζει και ο Επίσκοπος. Είχαν ήδη απαγγελθεί κατηγορίες εις βάρος του για ληστεία, κλοπή και κλεπταποδοχή στο Ανώτατο Δικαστήριο. Απάντηση από τη Δανία δεν έχουμε λάβει ακόμα. Το Τοπικό Πρωτοδικείο δίκασε τον Πέτουρ την 5ην Φεβρουαρίου παρελθόντος έτους και τον έκρινε ένοχο, του επέβαλε δε ποινή τεσσάρων χρόνων καταναγκαστικής εργασίας στο Σωφρονιστήριο της Κοπεγχάγης. Την εποχή της δολοφονίας του, ωστόσο, βρισκόταν «σε άδεια εξόδου». Εις απάντησιν όθεν της επιστολής σας: ο Πέτουρ Γιόνσον δεν είχε χαρακτηριστεί απόβλητος του χριστιανικού ποιμνίου και ως εκ τούτου τα οστά του ενταφιάσθηκαν σύμφωνα με τα χριστιανικά έθιμα, δίπλα στα οστά του Νάταν. Καθότι η επιστολή της Αυτού Μεγαλειότητος του Βασιλέως, η από 30ής Δεκεμβρίου του σωτηρίου έτους 1740, αναφέρει καταλεπτώς και καθ' όλου ειπείν άπαντα τα πρόσωπα τα οποία έχουν απολέσει ή ουδέποτε είχαν το δικαίωμα χριστιανικής ταφής σε καθαγιασμένο χώμα.

Ο ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ

Μπιγιρν Μπλόνταλ

30ή Μαΐου 1829

Προς τον ιεροδιάκονο εφημέριο Θόρβαρδουρ Γιόνσον
Μπρέιδαμπόλσταντουρ, Βέστουρχοπ

Προσφιλέστατε ιεροδιάκονε Θόρβαρδουρ Γιόνσον,

Είθε η επιστολή μου να σας βρίσκει σε καλή υγεία και προκοπή, εν διακονία του Κυρίου, στο Βέστουρχοπ.

Εν πρώτοις επιθυμώ να σας συγχαρώ, καθυστερημένα έστω, για την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών σας στον νότο της Ισλανδίας. Το χριστεπώννυμον πλήρωμα της ενορίας σας βεβαιώνει ότι είστε ευ-συνείδητος νέος. Και η απόφασή σας να επιστρέψετε στον βορρά για ν' αναλάβετε εκεί καθήκοντα υπό την επίβλεψη του πατέρα σας με βρίσκει απολύτως σύμφωνο. Χαίρω και αγαλλιώς βεβαιότατος ότι υπάρχουν ακόμα σωστοί άνθρωποι, πρόθυμοι να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους έναντι του Θεού και των συνανθρώπων τους.

Εν συνεχεία απευθύνομαι σε σας υπό την ιδιότητα του Νομαρχιακού Επιτρόπου αιτούμενος την βοήθεια και την επικουρία σας. Όπως ορισμένως και αναμφιβόλως γνωρίζετε, έγκλημα βδελυρόν σκίασε πρόσφατα την ζωή της κοινότητάς μας. Το διπλό φονικό του Ιλουγκά-σταντιρ, το οποίον συγκλόνισε προ έτους την περιφέρεια του Χούνα-βατν, αποτέλεσε εν τη φρίκη του σύμβολον της διαφθοράς και της α-θεΐας της εν λόγω επαρχίας. Ως Νομαρχιακός Επίτροπος του Χούνα-βατν δεν έχω τα περιθώρια να συγχωρήσω και να αφήσω ατιμώρητη την ανομία και την αμαρτία, την υπονόμηση των θεμελίων της κοι-νωνίας μας. Όταν φθάσει η αναμενόμενη έγκριση του Ανωτάτου Δι-

καστηρίου της Κοπεγχάγης, θα διατάξω την εκτέλεση των δολοφόνων του Ιλουγκάσταντιρ. Επ' αυτού αιτούμαι και την δική σας συνδρομή, ιεροδιάκονε Θόρβαρδουρ.

Όπως ίσως ενθυμείσθε, μετά το συμβάν της δολοφονίας και προ δέκα περίπου μηνών απέστειλα ανοιχτή επιστολή προς τον κλήρο, με σαφείς οδηγίες να κηρύξουν από άμβωνος την επικείμενη τιμωρία των ενόχων, να αποδοκιμάσουν και να στηλιτεύσουν την αποτρόπαιη πράξη. Συμπαθήστε μου την επανάληψη των συμβάντων, επί τω λόγω ό-τι επιθυμώ να σας ιστορήσω τα καθέκαστα του φονικού με πάσα λεπτομέρεια.

Τη νύχτα μεταξύ της 13ης και της 14ης Μαρτίου του παρελθόντος έτους, τρεις άνθρωποι διέπραξαν σοβαρό και φριχτό έγκλημα εις βάρος του Νάταν Κέτιλσον και του Πέτουρ Γιόνσον, δύο ανδρών τους οποίους ίσως γνωρίζατε. Τα μισοκαμένα πτώματα του Πέτουρ και του Νάταν βρέθηκαν μέσα στα αποκαΐδια του υποστατικού του Νάταν, στο Ιλουγκάσταντιρ. Η ενδελεχής εξέταση των πτωμάτων αποκάλυψε πληγές από χτυπήματα – χτυπήματα που οι νεκροί είχαν δεχθεί από κάποιους. Επακόλουθο της εν λόγω διαπίστωσης ήταν η περαιτέρω έρευνα της υπόθεσης και εν συνεχεία η σύλληψη τριών ατόμων και η δίκη τους. Την 2αν Ιουλίου του παρελθόντος έτους οι τρεις κατηγορούμενοι –ένας άντρας και δυο γυναίκες– κρίθηκαν ένοχοι από το Τοπικόν Πρωτοδικείον, υπό την προεδρίαν εμού του ιδίου. Καταδικάσθηκαν εις θάνατον δι' αποκεφαλισμού: «Εάν δε πατάξη τίς τινα, και αποθάνη, θανάτω θανατούσθω», όπως λέει και η Αγία Γραφή, Έξοδος, 21, 12. Οι θανατικές καταδίκες επικυρώθηκαν στο Περιφερειακό Δικαστήριο την 27η Οκτωβρίου του παρελθόντος έτους, ότε συνήλθε εις Ρέικιαβικ. Τώρα η υπόθεση εκδικάζεται ξανά στην Κοπεγχάγη, στο Ανώτατον Δικαστήριο, και όλα δείχνουν ό-τι η ετυμηγορία μου θα επικυρωθεί τελεσιδίκως. Ο κατάδικος είναι ο Φρίντρικ Σίγκουρντσον, γιος αγρότη από το Κατάνταλουρ. Οι γυναίκες είναι

παραδουλεύτρες, ονομάζονται Σιγκρίντουρ Γκούντμουντσντότιρ και Άγκνες Μάγκνουσντότιρ.

Οι κατάδικοι κρατούνται επί του παρόντος εδώ στον βορρά όπου και θα παραμείνουν έως την εκτέλεσή τους. Τον Φρίντρικ Σίγκουρντσον τον ανέλαβε ο εφημέριος Γιόχαν Τόμασον στο Θίνγκεϊραρ. Η Σιγκρίντουρ Γκούντμουντσντότιρ εστάλη στο Μιντχόουπ. Η Άγκνες Μάγκνουσντότιρ επρόκειτο να κρατηθεί ως την εκτέλεσή της στο Στόρα Μποργκ, αλλά, για λόγους που δεν μου επιτρέπεται να αποκαλύψω, τον επόμενο μήνα θα μετακινηθεί στο Κορνσάου, στην κοιλάδα του Βάσνταλουρ. Δεν είναι ευχαριστημένη από τον πνευματικό που την έχει αναλάβει και έκανε χρήση ενός από τα λίγα δικαιώματα που παρέχει ο νόμος να ζητήσει άλλον ιερέα. Ζήτησε εσάς, ιεροδιάκονε Θόρβαρδουρ.

Αιτούμενος την επικουρία σας στην εν λόγω υπόθεση διακατέχομαι, ομολογώ, από αμφιβολίες και δισταγμούς: γνωρίζω ότι μέχρι στιγμής οι ευθύνες σας είναι περιορισμένες στην πνευματική καθοδήγηση των νεότερων μελών της ενορίας σας – έργο αδιαμφισβήτητης σημασίας, αλλά μικρής πολιτικής σπουδαιότητας. Πιθανότατα αντιλαμβάνεστε και ο ίδιος πως δεν διαθέτετε την πείρα, την απαιτούμενη για την πνευματική αρωγή προς μία γυναίκα καταδικασμένη εις θάνατον, για την καθοδήγηση και την επιστροφή της ψυχής της στους κόλπους του Θεού και του ατέρμονος ελέους Του. Εν τούτοις περιπτώσει θα δεχθώ την άρνησή σας. Πρόκειται για ένα βάρος που θα δίσταζα να εμπιστευθώ ακόμα και σε έμπειρους κληρικούς.

Αν, ωστόσο, θέλετε δεχθεί και αναλάβει την ευθύνη της προετοιμασίας της Άγκνες Μάγκνουσντότιρ για την συνάντησή της με τον Κύριό μας, οφείλετε να επισκέπτεσθε το Κορνσάου ταχτικά, καιρού επιτρέποντος. Υποχρέωσή σας και καθήκον σας θα είναι να την φέρετε σ' επαφή με τον λόγο του Θεού και να της εμπνεύσετε μετάνοια και υποταγή στην απόφαση της δικαιοσύνης. Μην επιτρέψετε, παρα-

καλώ, στην ματαιοδοξία να επηρεάσει την απόφασή σας. Ούτε στην συγγένεια, αν υπάρχει έστω κι ελάχιστη ή αμυδρή πιθανότητα να είναι μακρινή συγγενής σας η καταδικασμένη. Καθόλου ειπείν, ιεροδιάκονε, αν η καθοδήγηση της μελλοθάνατης αποδειχτεί καθήκον ολωσδιόλου υπερβολικά δύσκολο για τους νεαρούς ώμους σας, γνωρίζετε πως θα είμαι στην διάθεσή σας και θα μπορείτε ελεύθερα να ζητήσετε την δική μου καθοδήγηση.

Εν αναμονή της απάντησής σας, την οποία σας παρακαλώ να δώσετε στον ταχυδρόμο μου.

Ο ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ

Μπγιον Μπλόνταλ

Ο ιεροδιάκονος Θόρβαρδουρ Γιόνσον ήταν στο σπίτι, δίπλα στην εκκλησία του Μπρέιδαμπόλσταντουρ, κι επισκεύαζε την πυροστιά με καινούργιες πέτρες, όταν άκουσε τον πατέρα του να ξεροβήχει στο κατώφλι.

«Έχει έρθει ένας ταχυδρόμος από το Χβάμουντ και περιμένει έξω, Τότι. Ζήτησε εσένα».

«Εμένα;» Έκπληκτος άφησε την πέτρα που κρατούσε κι αυτή έπεσε στο πατημένο χώμα, δίπλα στο πόδι του. Ο εφημέριος Γιον αναστέναξε με σφιγμένα δόντια ενοχλημένος, έσκυψε για να περάσει από την πόρτα και έσπρωξε μαλακά τον Τότι.

«Ναι, εσένα. Περιμένει».

Ο ταχυδρόμος ήταν εργάτης, ντυμένος μ' ένα τριμμένο πανωφόρι. Κοίταξε καλά καλά τον Τότι πριν μιλήσει. «Ο εφημέριος Θόρβαρδουρ Γιόνσον;»

«Ναι. Χαίρετε. Εγώ είμαι ο εφημέριος..., δηλαδή ο ιεροδιάκονος εφημέριος».

Ο άντρας ανασήκωσε τους ώμους. «Έχω ένα γράμμα για σας από τον Νομαρχιακό Επίτροπο, τον Εντιμότατο Μπγιον Μπλόνταλ». Τράβηξε ένα διπλωμένο χαρτί από τη μέσα τσέπη του πανωφοριού του και το 'δωσε στον Τότι. «Έχω διαταγή να περιμένω εδώ ώσπου να το διαβάσετε».

Το γράμμα ήταν ζεστό και κάπως υγρό, όταν το 'βγαλε ο άντρας από τον κόρφο του. Ο Τότι έσπασε τη σφραγίδα, πρόσεξε ότι είχε γραφτεί το ίδιο εκείνο πρωί και κάθισε στο κούτσουρο που

είχαν για να κόβουν ξύλα έξω από την πόρτα. Να το διαβάσει.

Όταν τέλειωσε, σήκωσε τα μάτια του και είδε τον υπηρέτη να τον κοιτάζει. «Λοιπόν;» ρώτησε ο άντρας ανασηκώνοντας τα φρύδια του.

«Ορίστε;»

«Τι απάντηση να δώσω στον Νομαρχιακό Επίτροπο; Δεν μπορώ να περιμένω ως το βράδυ».

«Μπορώ να το συζητήσω με τον πατέρα μου;»

Ο ταχυδρόμος του Μπλόνταλ αναστέναξε. «Εντάξει, εντάξει».

Βρήκε τον πατέρα του στην κάμαρα να ισιώνει με αργές κινήσεις τα στρωσίδια στο κρεβάτι.

«Ναι;»

«Είναι από τον Νομαρχιακό Επίτροπο». Ο Τότι έδωσε στον πατέρα του το γράμμα ανοιχτό και περίμενε, μην ξέροντας τι να κάνει όσην ώρα εκείνος το διάβαζε.

Το πρόσωπο του πατέρα του ήταν ανέκφραστο, όταν δίπλωσε ξανά το γράμμα και του το επέστρεψε. Από το στόμα του δεν βγήκε λέξη.

«Τι πρέπει ν' απαντήσω;» ρώτησε τελικά ο Τότι.

«Αυτό θα το αποφασίσεις εσύ».

«Δεν την γνωρίζω».

«Όχι».

«Δεν ανήκει στην ενορία μας;»

«Όχι».

«Γιατί ζήτησε εμένα; Είμαι ακόμα ιεροδιάκονος».

Ο πατέρας του ξανάρχισε να στρώνει το κρεβάτι. «Ίσως θα πρέπει να την κάνεις σ' εκείνην αυτή την ερώτηση».

Ο ταχυδρόμος καθόταν στο κούτσουρο και καθάριζε τα νύχια του μ' ένα σουγιά. «Λοιπόν. Τι απάντηση να δώσω στον Νομαρχιακό Επίτροπο από μέρους του ιεροδιακόνου εφημέριου;»

Ο Τότι μίλησε πριν καν πάρει την απόφασή του. «Πες στον Επίτροπο Μπλόνταλ ότι θα συναντήσω την Άγκνες Μάγκνουσντότιρ».

Τα μάτια του υπηρέτη άνοιξαν διάπλατα. «Ωστε γι' αυτό ήταν όλη η φασαρία...»

«Θα είμαι ο πνευματικός της».

Ο άντρας τον κοίταξε ξαφνιασμένος, ύστερα έβαλε τα γέλια. «Χριστός και Παναγία», μουρμούρισε. «Βάζουν το ποντίκι να μερώσει την αγριόγατα». Και μ' αυτά τα λόγια καβάλησε το αλόγο του και χάθηκε πίσω από την πλαγιά του λόφου, αφήνοντας τον Τότι όρθιο, ασάλευτο, να κρατάει το γράμμα μακριά από το κορμί του, λες και φοβόταν μήπως τον κάψει.

†

Η Στέινα Γιονσντότιρ σώριαζε ξερή κοπριά στην πίσω αυλή, έξω από το κηπάρι της οικογένειάς της, όταν άκουσε γοργά ποδοβολητά αλόγου. Τινάζοντας τα χώματα από την ποδιά της ίσιωσε την πλάτη της και κοίταξε από το πλάι του στάβλου, απ' όπου φαινόταν καλύτερα ο δρόμος της κοιλάδας. Ήταν ένας καβαλάρης με κόκκινο πανωφόρι. Τον είδε να στρίβει προς το υποστατικό τους και, καταπίνοντας ένα κύμα πανικού στη σκέψη ότι θα έπρεπε να τον χαιρετίσει, τραβήχτηκε πίσω στο κηπάρι, έφτυσε βιαστικά στις χούφτες της να τις καθαρίσει και σκούπισε τη μύτη της στο μανίκι της. Όταν ξαναγύρισε στην μπροστινή αυλή, ο καβαλάρης την περίμενε.

«Χαιρετώ, κοπέλα μου». Ο άντρας κοίταξε τη Στέινα και τη λερωμένη ποδιά της με μια λάμψη γέλιου στα μάτια του. «Βλέπω ότι σ' έκοψα πάνω στη δουλειά». Η Στέινα τον είδε να ξεπεζεύει περνώντας με χάρη το πόδι του πάνω από τη σέλα του αλόγου του. Ήταν μεγάλος άντρας – κι όμως: πηδώντας πάτη-

σε ανάλαφρα στο χώμα. «Ξέρεις ποιος είμαι;» ρώτησε ψάχνοντας στα μάτια της τη σπίθα της αναγνώρισης.

Η Στέινα έγνεψε αρνητικά.

«Είμαι ο Νομαρχιακός Επίτροπος, ο Μπιγιρν Άουδουνσον Μπλόνταλ». Τη χαιρέτισε μ' ένα νεύμα και έστρωσε το πανωφόρι του. Τότε μόνο πρόσεξε η Στέινα τα ασημένια κουμπιά του.

«Από το Χβάμουνρ», μουρμούρισε.

Ο Μπλόνταλ χαμογέλασε υπομονετικά. «Ναι. Είμαι ο προϊστάμενος του πατέρα σου. Ήρθα να μιλήσω μαζί του».

«Δεν είναι εδώ».

Ο Μπλόνταλ ζάρωσε τα φρύδια του. «Η μητέρα σου;»

«Έχουν πάει να δούνε κάποιους στα νότια της κοιλάδας».

«Μάλιστα». Κάρφωσε τα μάτια του στην κοπέλα, που ταλαντεύτηκε νευρικά αλλάζοντας το βάρος της από πόδι σε πόδι και γύρισε αμήχανα το βλέμμα της στα χωράφια. Πυκνές φακίδες στη μύτη και στο μέτωπό της σημάδευαν το χλωμό της δέρμα. Τα μάτια της ήταν καστανά, σε απόσταση το ένα από το άλλο, και είχε κενό ανάμεσα στα δυο μπροστινά της δόντια. Υπήρχε κάτι άχαρο πάνω της, αποφάσισε ο Μπλόνταλ. Πρόσεξε τα μαύρα μισοφέγγαρα της βρώμας στα νύχια της.

«Θα πρέπει να ξανάρθετε αργότερα», είπε τέλος η Στέινα.

Ο Μπλόνταλ σφίχτηκε. «Μπορώ τουλάχιστον να περάσω μέσα;»

«Ω, αν θέλετε. Μπορείτε να δέσετε εκεί δα το άλογό σας». Η Στέινα δαγκώθηκε, καθώς ο Μπλόνταλ περνούσε τα χαλινάρια σ' έναν πάσσαλο του φράχτη. Ύστερα έκανε μεταβολή και μπήκε στο σπίτι σχεδόν τρέχοντας.

Ο Μπλόνταλ την ακολούθησε, σκύβοντας για περάσει το κατώφλι της χαμηλής πορτούλας. «Θα γυρίσει σήμερα ο πατέρας σου;»

«Όχι», ήταν η κοφτή απάντηση.

«Ατυχία», γκρίνιαξε ο Μπλόνταλ προχωρώντας στον σκοτει-

νό διάδρομο πίσω από τη Στέινα, που τον οδηγούσε στην κάμαρα. Είχε πάρει βάρος από τότε που διορίστηκε Νομαρχιακός Επίτροπος· κι ήταν συνηθισμένος στο πιο ευρύχωρο σπίτι το χτισμένο από πολύ καλά ξύλα φερμένα στο Χβάμουν ειδικά για τον Επίτροπο και την οικογένειά του. Δυσφορούσε πια με τα καλύβια των χωρικών και των γεωργών, με τα στενάχωρα καμαράκια τους από τύρφη και ξερό χόρτο, που σήκωναν σύννεφα από σκόνη το καλοκαίρι ερεθίζοντας τα πνευμόνια του.

«Επίτροπε...»

«Νομαρχιακέ Επίτροπε!»

«Συγγνώμη, Νομαρχιακέ Επίτροπε. Η Μάνα και ο Πάμπι, η Μαργκρέτ κι ο Γιον, θέλω να πω, θα γυρίσουν αύριο. Ή μεθαύριο. Ανάλογα με τον καιρό». Η Στέινα του έδειξε την κοντινή γωνιά της στενόμακρης κάμαρας· μια γκρίζα μάλλινη κουρτίνα χωρίζε το μικρό «καλό δωμάτιο» από την κάμαρα της οικογένειας. «Καθίστε», είπε. «Θα πάω να φωνάξω την αδερφή μου».

Η Λάουγκα Γιονσοντότιρ, η μικρή αδερφή της Στέινα, ξεχορτάριάζε το καχεκτικό κηπάρι λίγο πιο πέρα από το σπίτι. Αφοσιωμένη στη δουλειά της, δεν είχε δει τον Νομαρχιακό Επίτροπο να φτάνει. Αλλά άκουσε την αδερφή της να την φωνάζει πολύ πριν η Στέινα πλησιάσει.

«Λάουγκα! Πού είσαι; Λάουγκα!»

Η Λάουγκα σηκώθηκε και σκούπισε τα βρώμικα χέρια στην ποδιά της. Δεν φώναξε, δεν απάντησε, μόνο περίμενε υπομονετικά να φτάσει η Στέινα τρεχάτη, σκοντάφτοντας στη μακριά της φούστα, και να την δει.

«Δεν ακούς που σε φωνάξω; Σ' έψαχνα παντού!» της έβαλε τις φωνές λαχανιασμένη η Στέινα.

«Τι στην ευχή έπαθες;»

«Ήρθε ο Επίτροπος!»

«Ποιος;»

«Ο Μπλόνταλ!»

Η Λάουγκα κοίταξε την αδερφή της στα μάτια. «Ο Νομαρχιακός Επίτροπος Μπιγιρν Μπλόνταλ; Σκούπισε τη μύτη σου, Στέινα, σου τρέχουν οι μύξες».

«Κάθεται στο καλό δωμάτιο».

«Πού;»

«Ξέρεις, πίσω απ' την κουρτίνα».

«Τον άφησες εκεί μέσα μόνο του;» Τα μάτια της Λάουγκα άνοιξαν διάπλατα.

Η Στέινα μόρφασε. «Σε παρακαλώ. Έλα να του μιλήσεις».

Η Λάουγκα αγριοκοίταξε την αδερφή της, μετά έλυσε βιαστικά τη βρώμικη ποδιά της και την πέταξε δίπλα στο σέλινο. «Ωρες ώρες δεν καταλαβαίνω τι έχεις μέσα στο μυαλό σου, Στέινα», μουρμούρισε ξεκινώντας βιαστικά για το σπίτι. «Ν' αφήσεις έναν κύριο σαν τον Μπλόνταλ μόνο του στην κάμαρα...»

«Στο καλό δωμάτιο».

«Το ίδιο είναι! Στοίχημα πως τού 'βγαλεις και απ' το ξινόγαλο που 'χουμε για τους εργάτες... Κέρασμα!»

Η Στέινα γύρισε στην αδερφή της με ύφος τρομαγμένο. «Δεν του 'βγαλα τίποτα».

«Στέινα!» Η Λάουγκα άρχισε να τρέχει. «Θα μας περάσει για χωριάτες!»

Η Στέινα ακολούθησε με το βλέμμα την αδερφή της που έτρεχε ανάμεσα στα αχαμνά χορτάρια. «Είμαστε χωριάτες», μουρμούρισε.

Η Λάουγκα έπλυνε στα γρήγορα το πρόσωπο και τα χέρια της, πήρε μια καθαρή ποδιά από την Κριστίν, την παραδουλεύτρα της οικογένειας, που είχε κρυφτεί στην κουζίνα αμέσως μόλις άκουσε

ξένη φωνή. Η Λάουγκα βρήκε τον Νομαρχιακό Επίτροπο να κάθεται στο μικρό ξύλινο τραπεζάκι στο καλό τους δωμάτιο και να διαβάζει ένα χαρτί. Του ζήτησε συγγνώμη για την αγένεια και την αδεξιότητα της αδερφής της και του πρόσφερε ένα πιάτο κρύο, ξεκοκκαλισμένο αρνί, το οποίο εκείνος δέχτηκε ευχαρίστως, αν και με ύφος ελαφρά ενοχλημένο. Στάθηκε σιωπηλή παράμερα, όσο εκείνος έτρωγε, παρακολουθώντας τα χοντρά του χείλη να σαλεύουν, καθώς μασούσε το κρέας. Ο ερχομός του ίσως σήμαινε πως ο Πάμπι της θα 'παιρνε προαγωγή κι από Νομαρχιακός Υπάλληλος θα αποκτούσε ανώτερο αξίωμα. Ίσως του έδιναν στολή. Ή μισθό από το Παλάτι της Δανίας. Η επίσκεψη του Μπλόνταλ σήμαινε ίσως καινούργια φουστάνια. Καινούργιο σπίτι. Κι άλλους εργάτες.

Ο Μπλόνταλ έσυρε το μαχαίρι στο πιάτο.

«Μήπως θα θέλατε λίγο γαλοτύρι, Νομαρχιακέ Επίτροπε;» ρώτησε παίρνοντας το άδειο πιάτο από μπροστά του.

Ο Μπλόνταλ σήκωσε τα χέρια του μπροστά στο στήθος του, έτοιμος ν' αρνηθεί, μα σταμάτησε. «Εντάξει, ναι. Ευχαριστώ».

Η Λάουγκα κοκκίνισε και γύρισε να φέρει το μαλακό τυρί.

«Δεν θα 'λεγα όχι και σ' έναν καφέ», φώναξε εκείνος πίσω της, καθώς έσκυβε να περάσει από την άλλη μεριά της κουρτίνας.

«Τι θέλει;» ρώτησε η Στέινα κουβριασμένη δίπλα στη φωτιά, στην κουζίνα. «Δεν ακούω τίποτα, μόνο εσένα που πας κι έρχεσαι στο διάδρομο».

Η Λάουγκα της έδωσε το βρώμικο πιάτο. «Δεν έχει πει τίποτα ακόμα. Ζήτησε τυρόγαλο και καφέ».

Η Στέινα κοίταξε την Κριστίν, που σήκωσε τα μάτια της ψηλά απελπισμένη. «Δεν έχουμε καφέ», είπε σιγανά η Στέινα.

«Έχουμε. Είδα λίγο στο κελάρι την περασμένη βδομάδα».

Η Στέινα κόμπιασε. «Τον... τον ήπια».

«Στέινα! Ο καφές δεν είναι για μας! Τον έχουμε για τις επισκέψεις!»

«Τι επισκέψεις; Ο Επίτροπος δεν έχει ξανάρθει ποτέ επίσκεψη!»

«Ο Νομαρχιακός Επίτροπος, Στέινα!»

«Οι εργάτες θα γυρίσουν όπου να 'ναι από το Ρέικιαβικ. Τότε θα 'χουμε καφέ».

«Τότε είναι τότε. Τώρα τι θα κάνουμε;» Απελπισμένη η Λάουγκα έσπρωξε την Κριστίν προς το κελάρι. «Τυρόγαλο!» της είπε. «Και λίγη κρέμα! Γρήγορα!»

«Ηθελα μόνο να δω τι γεύση έχει», δικαιολογήθηκε η Στέινα.

«Τώρα είναι αργά πια. Άντε να φέρεις λίγο φρέσκο γάλα. Και φέρ' τα όλα μέσα, όταν θα 'ναι έτοιμα. Ή μάλλον όχι: άσε να τα φέρει καλύτερα η Κριστίν. Εσύ μοιάζεις σαν να κυλιόσουνα στις σβουνιές, παρέα με τ' άλογα». Η ματιά της Λάουγκα καρφώθηκε δολοφονική στις κοπριές στα ρούχα της Στέινα. Ύστερα η μικρή γύρισε την πλάτη στη μεγαλύτερη αδερφή της και ξαναγύρισε στο καλό δωμάτιο.

Ο Μπλόνταλ την περίμενε. «Δεσποινίς μου. Θ' αναρωτιέσαι ασφαλώς για ποιο λόγο επισκέπτομαι την οικογένειά σου».

«Τ' όνομά μου είναι Σίγκουρλάουγκ. Ή Λάουγκα, αν προτιμάτε».

«Μάλιστα. Σίγκουρλάουγκ».

«Πρόκειται για κάποια δουλειά με τον πατέρα μου; Λείπει. Είναι...»

«Στα νότια, ναι, ξέρω. Μου το είπε η αδερφή σου και... Α, να την».

Η Λάουγκα γύρισε και είδε τη Στέινα να βγαίνει από την κουρτίνα κρατώντας στο ένα βρώμικο χέρι της τυρόγαλο, κρέμα και φρέσκα βατόμουρα, και στο άλλο το γάλα. Η Λάουγκα κοίταξε θυμωμένη την αδερφή της, όταν η Στέινα άθελά της άφησε την άκρη της κουρτίνας να ακουμπήσει στο τυρόγαλο. Ευτυχώς ο Νομαρχιακός Επίτροπος δεν έδειξε να το προσέχει.

«Κύριε», μουρμούρισε η Στέινα – άφησε τη γαβάθα και το φλιτζάνι στο τραπέζι μπροστά του και υποκλίθηκε αδέξια. «Ορίστε!»

«Ευχαριστώ», απάντησε ο Μπλόνταλ. Μύρισε το τυρόγαλο με ευχαρίστηση, ύστερα στράφηκε προς τις δύο αδερφές με μισό χαμόγελο: «Ποια από τις δυο είναι η μεγαλύτερη;»

Η Λάουγκα σκούνησε τη Στέινα να μιλήσει, αλλά εκείνη έμεινε βουβή θαυμάζοντας το χτυπητό κόκκινο πανωφόρι του άντρα.

«Εγώ είμαι η μικρότερη, Νομαρχιακές Επίτροπε», είπε τέλος η Λάουγκα χαμογελώντας για να φανούν τα λακκάκια στα μάγουλά της. «Ένα χρόνο μικρότερη. Η Στέινβορ θα κλείσει τα είκοσι ένα ετούτο το μήνα».

«Στέινα. Όλοι με λένε Στέινα».

«Είστε και οι δυο πολύ όμορφες», είπε ο Μπλόνταλ.

«Ευχαριστούμε, κύριε». Η Λάουγκα σκούνησε ξανά την αδερφή της.

«Ευχαριστούμε», μουρμούρισε κι η Στέινα.

«Έχετε κι οι δυο τα ξανθά μαλλιά του πατέρα σας, αλλά βλέπω πως πήρατε τα γαλάζια μάτια της μητέρας σας», συνέχισε ο Μπλόνταλ γνέφοντας στη Λάουγκα. Έσπρωξε τη γαβάθα προς το μέρος της χωρίς να την αγγίξει και πήρε το γάλα. Το μύρισε και τ' άφησε ξανά στο τραπέζι.

«Παρακαλώ, κύριε, δοκιμάστε», είπε η Λάουγκα δείχνοντας τη γαβάθα με το τυρόγαλο.

«Ευχαριστώ, αλλά ξαφνικά χόρτασα». Ο Μπλόνταλ έβαλε το χέρι του στην τσέπη του πανωφοριού του. «Και τώρα... θα προτιμούσα φυσικά να μιλήσω με τον πατέρα σας. Αλλά αφού ο Νομαρχιακός Υπάλληλος Γιον δεν είναι εδώ κι εγώ δεν μπορώ να περιμένω την επιστροφή του, είμαι υποχρεωμένος να μιλήσω με τις κόρες του». Και βγάζοντας από την τσέπη του ένα χαρτί, το ξεδίπλωσε και το άφησε στο τραπέζι να το διαβάσουν.

«Έχετε ακούσει ασφαλώς για τα όσα συνέβησαν στο Ιλουγκά-σταντιρ πέρυσι...» είπε.

Η Στέινα ρίγησε. «Εννοείτε τα φονικά;»

Η Λάουγκα κούνησε καταφατικά το κεφάλι της, τα γαλάζια μάτια της σοβάρεψαν απότομα. «Η δίκη έγινε στο σπίτι σας».

Ο Μπλόνταλ έγειρε ελαφρά το κεφάλι. «Ναι. Η δολοφονία του Νάταν Κέτιλσον του αγρότη, που ήξερε από γιατροειές και βοτάνια, και του Πέτουρ Γιόνσον, εργάτη. Κι αφού το τραγικό αυτό έγκλημα συνέβη στη Νομαρχία Χούναβατν, της οποίας είμαι Επίτροπος, ήταν καθήκον μου να έρθω σε συμφωνία με τον Κυβερνήτη και το Περιφερειακό Δικαστήριο στο Ρέικιαβικ για να τακτοποιήσουμε τους κατηγορούμενους».

Η Λάουγκα πήρε το χαρτί από το τραπέζι και πήγε στο παράθυρο να το διαβάσει στο φως. «Όλα τελείωσαν, λοιπόν».

«Αντιθέτως. Τον περασμένο Οκτώβριο οι τρεις κατηγορούμενοι κρίθηκαν από το δικαστήριό μας ένοχοι και για τον εμπρησμό και για τους φόνους. Η υπόθεσή τους βρίσκεται τώρα στο Ανώτατο Δικαστήριο στην Κοπεγχάγη της Δανίας. Ο Βασιλέας...», στο σημείο αυτό ο Μπλόνταλ έκανε μια μικρή παύση για να τονίσει περισσότερο τα λόγια του, «... ο Βασιλέας ο ίδιος θα πρέπει να ενημερωθεί για το έγκλημα και να συμφωνήσει με τη δική μου αρχική απόφαση. Όπως μπορείτε να διαβάσετε και μόνες σας, και οι τρεις κατηγορούμενοι καταδικάστηκαν σε θάνατο. Και θα αποκεφαλισθούν. Είναι ένας θρίαμβος της δικαιοσύνης, όπως βεβαίως θα συμφωνήσετε».

Η Λάουγκα κούνησε το κεφάλι της διαβάζοντας ακόμα. «Δεν θα τους στείλετε στη Δανία;»

Ο Μπλόνταλ χαμογέλασε και ακούμπησε πίσω στην ξύλινη ράχη της καρέκλας ανασηκώνοντας τα δυο μπροστινά της πόδια από το πάτωμα. «Όχι».

Η Λάουγκα ξεκόλλησε το βλέμμα της από το χαρτί και τον κοίταξε σαστισμένη. «Τότε, κύριε, συχωρέστε την άγνοιά μου, αλλά πού θα...;» Η φωνή της έσβησε.

Ο Μπλόνταλ άφησε την καρέκλα να σταθεί ξανά, σηκώθηκε και πήγε κοντά της, μπροστά στο παράθυρο, χωρίς καν να κοιτάξει τη Στέινα. Κοίταξε την ξεραμένη μπόλια του πρόβατου, που ήταν τεντωμένη πάνω στο ξύλινο καφασωτό για ν' αφήνει το φως να μπαίνει στην κάμαρα. Πρόσεξε μια λεπτή φλεβίτσα, που διέτρεχε την επιφάνεια. Ανατρίχιασε. Στο δικό του σπίτι τα παράθυρα είχαν τζάμια.

«Θα εκτελεσθούν εδώ», είπε τέλος. «Στην Ισλανδία. Στον βορρά της Ισλανδίας, για να είμαστε ακριβείς. Εγώ και ο Κυβερνήτης, που τους δικάσαμε στο Ρέικιαβικ, αποφασίσαμε ότι...» Δίστασε – σαν να μην μπορούσε ν' αποφασίσει τι ήθελε, τι έπρεπε να πει: «... ότι θα ήταν πιο οικονομικό».

«Αλήθεια;»

Ο Μπλόνταλ γύρισε συνοφρυωμένος στη Στέινα, που τον κοίταζε όλο υποψία. Η μεγάλη αδερφή άπλωσε το χέρι και πήρε το χαρτί από τη Λάουγκα.

«Ναι. Αν και δεν αρνούμαι πως η εκτέλεση θα είναι επίσης μια ευκαιρία για την κοινωνία μας να διαπιστώσει ιδίως όμμασιν τις συνέπειες της εγκληματικής παράβασης του Νόμου. Η υπόθεση θέλει προσοχή. Όπως σίγουρα ξέρεις, έξυπνη Σίγκουρλάουγκ, τέτοιους εγκληματίες τους στέλνουμε συνήθως στη Δανία, εκεί υπάρχουν φυλακές και δεσμοτήρια. Αλλά αφού αποφασίστηκε ότι οι τρεις ένοχοι θα εκτελεσθούν στην Ισλανδία, στην ίδια περιοχή όπου διέπραξαν το έγκλημά τους, χρειαζόμαστε κάπου να τους κρατήσουμε, ώσπου να οριστεί η ημερομηνία και ο τόπος της εκτέλεσής τους. Στο Χούναβατν, όπως ξέρετε, δεν έχουμε ούτε εργοστάσιο ούτε άλλο δημόσιο κτήριο, που να μπορεί

να χρησιμέψει ως κρατητήριο». Ο Μπλόνταλ γύρισε και κάθισε πάλι στην καρέκλα. «Αποφάσισα, λοιπόν, να τους στείλω σε υποστατικά της Νομαρχίας, σε σπίτια καλών χριστιανών, που με το καλό τους παράδειγμα θα εμπνεύσουν στους μελλοθάνατους μετάνοια, ενώ ταυτόχρονα θα ωφεληθούν από την εργασία που θα προσφέρουν οι κατάδικοι περιμένοντας την εκτέλεσή τους».

Ο Μπλόνταλ έγειρε στο τραπέζι, προς το μέρος της Στέινα, που τον κοίταζε με το ένα χέρι στο στόμα, με το άλλο κρατώντας το χαρτί. «Σε Ισλανδούς», συνέχισε, «που θα κάνουν το καθήκον τους ως κυβερνητικοί υπάλληλοι, εξασφαλίζοντας στέγη στους καταδίκους».

Η Λάουγκα κοίταξε τον Νομαρχιακό Επίτροπο κατάπληκτη. «Δεν μπορούν να βολευτούν κάπου στο Ρέικιαβικ;» ρώτησε σχεδόν ψιθυριστά.

«Όχι. Τα έξοδα είναι πολλά», απάντησε ο Μπλόνταλ κουνώντας αρνητικά το χέρι του.

Τα μάτια της μεγάλης αδερφής στένεψαν. «Και θα τους φέρετε εδώ; Σε μας; Επειδή το δικαστήριο στο Ρέικιαβικ δεν θέλει να πληρώσει τα ναύλα τους για να τους στείλει στη Δανία;»

«Στέινα», προσπάθησε να την σταματήσει η Λάουγκα.

«Η οικογένειά σας θα αποζημιωθεί», είπε ο Μπλόνταλ ζαρώνοντας τα φρύδια του.

«Και τι θέλετε να κάνουμε; Να τους αλυσοδέσουμε στο κρεβάτι μας;»

Ο Μπλόνταλ σηκώθηκε αργά από τη θέση του. «Δεν έχω άλλη επιλογή», είπε – κι η φωνή του ακούστηκε ξαφνικά χαμηλή κι επικίνδυνη. «Το αξίωμα του πατέρα σας συνοδεύεται κι από κάποιες ευθύνες, από κάποια καθήκοντα. Είμαι βέβαιος πως εκείνος δεν θ' αμφισβητούσε την απόφασή μου. Στο Κορνσάου λείπουν τα εργατικά χέρια. Κι είναι και το θέμα της οικονομικής κα-

τάστασης της οικογένειάς σας». Πλησίασε τη Στέινα και κοίταξε προσεκτικά στο λιγοστό φως το μικρό βρώμικο πρόσωπό της. «Κι άλλωστε, Στέινβορ, δεν θα ζητήσω από σένα και την οικογένειά σου ν' αναλάβετε και τους τρεις κατάδικους. Μόνο μία από τις δυο γυναίκες». Μ' αυτά τα λόγια ακούμπησε βαρύ το χέρι του στον ώμο της, χωρίς να τον νοιάξει που εκείνη έκανε πίσω. «Μη μου πεις ότι φοβάσαι μια γυναίκα...»

Όταν ο Μπλόνταλ έφυγε, η Στέινα γύρισε στο καλό δωμάτιο και πήρε στα χέρια της τη γαβάθα με το ανέγγιχτο τυρόγαλο. Η κρέμα πάνω πάνω είχε ξεραθεί. Η κοπέλα έτρεμε από αγανάκτηση και οργή. Ακούμπησε ξανά τη γαβάθα στο τραπέζι, την πίεσε με δύναμη στο ξύλο, δαγκώνοντας το κάτω χέιλι της. Και ούρλιαξε βουβά, ούρλιαξε να σπάσει τη γαβάθα με την απόγνωση της. Όσπου πέρασε το κύμα του θυμού. Και γύρισε στην κουζίνα.

†

Υπάρχουν στιγμές που αναρωτιέμαι μήπως έχω κιόλας πεθάνει. Δεν είναι ζωή αυτή· να περιμένω στο σκοτάδι, στη σιωπή, σ' ένα δωμάτιο τόσο βρωμερό και τρισάθλιο, που έχω ξεχάσει τη μυρωδιά του καθαρού αέρα. Το καθίκι κοντεύει να ξεχειλίσει από τις ακαθαρσίες μου, τόσο που αν δεν έρθει κάποιος σύντομα να τ' αδειάσει, θ' αρχίσει να χύνεται κατάχαμα.

Πότε ήρθαν τελευταία φορά; Όλα έχουν γίνει μια νύχτα πια. Μια νύχτα ατελείωτη.

Τον χειμώνα ήταν καλύτερα. Τον χειμώνα οι άνθρωποι εδώ στο Στόρα Μποργκ ήταν φυλακισμένοι, όπως κι εγώ· μοιραζόμασταν την ίδια κάμαρα, όταν λυσομανούσε το χιόνι απέξω. Είχαν λάμπες για τις ώρες του ξύπνιου κι όταν το λάδι τέλειωνε άναβαν κεριά για να διώχνουν τη σκοτεινιά. Μετά ήρθε η άνοιξη και μ' έ-

βαλαν στο κελάρι. Μ' άφησαν μόνη δίχως φως και δεν έχω τρόπο να μετράω τις ώρες, δεν έχω τρόπο να ξεχωρίζω τη μέρα από τη νύχτα. Τώρα έχω συντροφιά μου μόνο τους σιδερένιους κρίκους τους περασμένους στους καρπούς μου, το βρωμερό πάτωμα, έναν διαλυμένο αργαλειό παρατημένο στη γωνιά, ένα παλιό σπασμένο αδράχτι.

Μπορεί να 'ναι κιόλας καλοκαίρι. Ακούω τους εργάτες, ακούω τα βήματά τους στο διάδρομο, ακούω κάποια πόρτα να τρίζει καθώς πηγαиноέρχονται. Κάποιες φορές ακούω τις παραδουλεύτρες, ακούω το τσιριχτό τιτίβισμα του γέλιου τους καθώς φλυαρούν απέξω. Και καταλαβαίνω πως ο καιρός μαλάκωσε, ο αέρας έχασε τα κοφτερά του δόντια. Κλείνω τα μάτια και φαντάζομαι την κοιλάδα τις μακριές μέρες του καλοκαιριού, τον ήλιο να ζεσταίνει τα κόκκαλα της γης, ώσπου να αρχίσουν να φτάνουν σμάριοι κύκνοι στη λίμνη και τα σύννεφα να σηκώνονται, για να φανεί ψηλός ο ουρανός: ψηλός και καταγάλανος. Τόσο γαλανός που σου 'ρχεται να κλαις.

†

Τρεις μέρες μετά την επίσκεψη του Μπιγιον Μπλόνταλ στο υποστατικό του Κορνσάου, ο πατέρας τους, ο Νομαρχιακός Υπάλληλος του Βάσνταλουρ Γιον Γιόνσον και η γυναίκα του Μαργκρέτ ξεκίνησαν να γυρίσουν σπίτι τους.

Ο Γιον, ένας κοντός γεροδεμένος άντρας που μετρούσε πενήντα πέντε χειμώνες στην πλάτη του, με κατάξανθα, σχεδόν άσπρα μαλλιά και μεγάλα αυτιά που τον έκαναν να μοιάζει απλοϊκός, περπατούσε μπροστά από το άλογό τους, οδηγώντας το από τα γκέμια. Οι πέτρες κι οι λακκούβες του δρόμου δεν δυσκόλευαν τα βήματά του· ήταν μαθημένος. Η γυναίκα του, καβάλα

στη μαύρη τους φοράδα, είχε κουραστεί από το ταξίδι – όσο κι αν δεν θα το παραδεχόταν ποτέ της. Καθόταν με το πιγούνι της ελαφρά ανασηκωμένο, με το κεφάλι της να ταλαντεύεται πάνω από τον λεπτό, αδύνατο αυχένα της. Το βλέμμα της, κάτω από τα βαριά της βλέφαρα, περνούσε από το ένα υποστατικό στο άλλο, καθώς διέσχιζαν την κοιλάδα του Βάσνταλουρ. Έκλεινε τα μάτια της μόνο όταν την έπιανε το σφίξιμο στο λαιμό. Όταν ο βήχας υποχωρούσε, έσκυβε κι έφτυνε στη γη, μετά σκούπιζε το στόμα της με την άκρη της μαντίλας της, μουρμουρίζοντας δυο λόγια προσευχής. Ο άντρας της γυρνούσε τότε το κεφάλι του προς το μέρος της, σαν ν' ανησυχούσε μήπως εκείνη πέσει από τη ράχη του αλόγου. Κατά τ' άλλα το ταξίδι τους συνεχιζόταν χωρίς διακοπές.

Η Μαργκρέτ, που μόλις είχε ξεμπερδέψει μ' άλλη μια βασιανιστική κρίση βήχα, έφτυσε στα χόρτα κι έσφιξε με τα χέρια της το στήθος της, για να ξαναβρεί την ανάσα της. Η φωνή της, όταν μίλησε, ήταν βραχνή.

«Για δεσ, Γιον. Αυτοί στο Άους πήραν κι άλλη αγελάδα».

«Χμμ;» Ο άντρας της ήταν χαμένος στις σκέψεις του.

«Είπα», ξερόβηξε η Μαργκρέτ για να καθαρίσει το λαιμό της, «ότι αυτοί στο Άους πήραν κι άλλη αγελάδα».

«Μπα;»

«Ναι. Κι απορώ που δεν το πρόσεξες από μόνος σου».

«Σωστά».

Η Μαργκρέτ βλεφάρισε στο αχνό φως της μέρας, ξεχώρισε θολό το Κορνσάου πέρα μακριά, στο βάθος του δρόμου.

«Κοντεύουμε».

Ο άντρας της γρύλισε συμφωνώντας.

«Σε βάζει σε σκέψεις, ε, Γιον; Θα χρειαζόμαστε κι εμείς μια αγελάδα ακόμα».

«Πολλά θα χρειαζόμαστε ακόμα».

«Ναι, αλλά μια αγελάδα θα 'τανε μια χαρά. Σκέψου το πα-
ραπανω βούτυρο. Θα μπορούσαμε να πάρουμε άλλον έναν ερ-
γάτη για το θέρο».

«Θα 'ρθει καιρός, Μαργκρέτ. Θα 'ρθει καιρός και για την α-
γελάδα και για όλα».

«Μέχρι να 'ρθει ο καιρός, θα 'χω πεθάνει».

Τα ξεστόμισε τα λόγια πιο πικρόχολα απ' όσο σκόπευε. Ο Γιον
δεν απάντησε, μουρμούρισε μόνο στο αυτί του αλόγου, για να
το βιάσει να περπατήσει πιο γρήγορα – κι η Μαργκρέτ κάρφωσε
συνοφρυωμένη το βλέμμα της στο πίσω μέρος του καπέλου του,
σαν να 'θελε με τη δύναμη των ματιών της και μόνο να τον ανα-
γκάσει να γυρίσει να την κοιτάξει. Μα όταν εκείνος συνέχισε να
περπατάει με το κεφάλι ίσια μπροστά, η γυναίκα πήρε βαθιά α-
νάσα και κοίταξε ξανά προς το Κορνσάου.

Ήταν αργά το απόγευμα και το φως έσβηνε στα χωράφια, χα-
νόταν από τον ουρανό, κρυβόταν από τα χαμηλά σύννεφα που
μαζεύονταν ανατολικά. Οι γραμμές του παλιού χιονιού στα διά-
σελα του βουνού φαίνονταν γκρίζες και λερωμένες, κι ύστερα,
καθώς τα σύννεφα άλλαζαν θέση, εκπληκτικά λευκές. Οι κα-
λοκαιρινοί επισκέπτες πετούσαν πάνω από τα χορτολίβιαδα κυ-
νηγώντας έντομα και τα βελάσματα των προβάτων ακούγονταν
κλαψιάρικα, καθώς νεαροί βοσκοί τα οδηγούσαν στις στάνες,
κάτω στην κοιλάδα.

Στο Κορνσάου η Λάουγκα και η Στέινα πήγαιναν για νερό στο ρέ-
μα. Η Λάουγκα έτριβε τα μάτια της στο δυνατό φως του ήλιου. Η
Στέινα κουνούσε αφηρημένα τον κουβά που κρατούσε στο ρυθ-
μό των βημάτων της. Δεν μιλούσαν.

Οι δυο αδερφές είχαν περάσει τις τελευταίες μέρες δουλεύο-